

in æternum, ut ad videndum æterni luminis claritatem introducat; et me esse unum Deum cum Patre et eodem Paraclete sicut cito credetis, facie ad faciem contemplari possitis. Paracletus dicitur advocatus vel consolator. Iste est advocatus fidelium, iste est defensor et protector in se sperantium, sine quo nihil est validum, nihil sanctum. Iste suos protegit, iste defendit, iste pro illis pugnat quos in æternum glorificat: iste, inquam, est consolator mœrentium, pater orphanorum, maritus viduarum. Quorum est mœrentium consolator? Mœrentium de perpetracione delicti, de pœna futura commissi. Mœrentium, quia et se ipsos peccando perdidit, et regem gloriæ Christum ad iracundiam provocaverunt. Mœrentium, quod illum spreverunt in delicto, qui pro illis fuit mortuus in ligno. Mœrentium, quia spem vitæ suæ Christum auctorem salutis videre non possunt. Hos autem omnes consolatur Spiritus Jesu. Consolatur eos in hac vita præsentem in spe, et consolabitur in vita beatæ felicitatis in re. Iste, inquam, Spiritus veritatis dicitur, qui Patri et Filio est consubstantialis et cœternus; Spiritus veritatis, Spiritus bonitatis. Omnia quæ docet bona sunt, nullo errore falsitatis obducta.

3. Hunc Spiritum veritatis viri impii et mendaces accipere non possunt. Omnes enim qui habent manus pollutas, non dico carnis, sed mentis; non stercore cœni, sed fetore delicti, eum tam mundum, tam splendidum, tam gloriosum, non valent capere, non possunt tenere, nequeunt possidere. Hunc mundus non capit, hoc est, mundanus, mundi cultor, mundi amator. Amatorem mundi odit Spiritus Christi. Ab illo fugit, quem aliud nisi se ipsum amare cognoscit. Ita vult amari, ut nihil aliud propter ipsum ametur. Perfecit vult amari qui solus vult diligere. Non vult consortem habere in amore, qui parem non habet in dilectionis retributione: et tamen sic vult amari, ut cunctæ res simul amentur cum ipso; et sic vult amari ut nihil præter ipsum ametur. Omnis enim creatura jure creationis ab illo est, et omnis creatura in eo quod est creatura, bona est. Debet ergo ad hoc diligere creatura, ut in ipsa Creator ametur; non ipsa per se, sed per eum qui illam creavit. Qui enim sic diligit aurum, argentum, possessionem, variam suppellectilem, ita quod hæc sunt sibi causa amoris, profecto non est in illo charitas Patris. Diligendus est ergo Creator in cunctis creaturis, et cunctæ per ipsum creaturæ: et sic cuncta diliguntur cum ipso; et tamen ipse solus diligitur. Hunc capere non meretur, qui scabiem ulcerosam habet in pelle: nec cum videre jam valet, qui in occulto mentis abuginem habet. Mundandus est ergo oculus mentis, ut mereamur videre Spiritum veritatis; et testa igne examinata, diutius ab omni scabiæ radendum est corpus, ut omni arte exsculptum et bene politum, Spiritus sancti mereatur effici templum. Sic debemus agere, sic debemus facere, si ad videndam speciem claritatis illius volumus pervenire. Si sic fecerimus; et cum Apostolis Jesu illum cognoscemus, et apud nos manebit in hac præsentem vita, et nobiscum

erit in vita perenni. O quamfelix sponsa, o quam beata anima, quæ sic studet asidue mentis lavare sordes, ut cum illa habitare dignetur tantæ beatitudinis hospes!

620 4. Sciat, quemcunque litteram nostram legere delectat, quod in anima subdita peccatis non habitat ille speciosus Spiritus veritatis. Sola illa anima peccatis esse subjecta dicitur, quæ sic loris suæ pravitate ligata tenetur, quæ nec vult, nec querit per poenitentiam lamenta suæ iniquitatis vincula dissipare, nec Liberatoris animarum auxilium implorare; sed, quasi impudica meretrix, ultro et importune corruptoribus suis se revoluta prostituit. Illa vero sub peccatis non dicitur, quæ pro viribus contra cuncta carnis incentiva abstinentiæ mucrone luctatur, sine quo stulte de flore castitatis se jactat, qui contra illa quæ de carne et sanguine nascuntur peccata, per afflictionem carnis et per pianguedinem mentis non fortiter instat. Nam pereunt cupidinis arcus [acus], cum corpori nostro subtrahitur cibus et potus: sed dum per obnoxia venter distenditur, mens, caro et castitas incontinentiæ necesse est famulentur. Nam dum voluptati se gula inclinat, et maus oris amica ultra quam natura requirat, id est, gula arvinæ ministrat; corporis arvinæ nutritur, et ipsa luxuria roboratur. Ut ergo castitas vigeat in mente, caro mactetur abstinentiæ falce. Non enim est illi parcendum, si Spiritus sancti fieri volumus templum. Ipse nos ab omni inquinamento carnis et spiritus sic mundare dignetur, ut dignum illius mereamur effici templum hic et in perpetuum, in unitate cujus vivit et regnat Christus cum Patre Deo benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO IX.

In vers. 18-26 cap. xiv Joannis.

1. Sequitur: *Non vos relinquam orphanos*. Omnis enim qui hujus miseræ peregrinationis vias ærumnosas adhuc ambulare compellitur; quem amor et desiderium Christi, sui exilii et vitæ beatæ immemorem esse non sinit: capitulum istud sine gemitu et suspiriis legere, ut arbitror, non valebit. Crede, propter quod et loquor. Quomodo Crucifixi amator, istud capitulum legendo, lacrymas poterit continere, dum ipsum resurgentem totum desiderium suum, in dextera Patris sedentem adhuc non valet videre? O Domine Jesu, nisi amor tuus mihi fiduciam daret, me orphanum a te crederem esse derelictum, quia te, sicut es, videre non possum. Dixisti enim Apostolis tuis: *Non vos relinquam orphanos; veniam ad vos*. Sed ego miser adhuc non merui a Domino meo audire: Non jam te ultra relinquam orphanum; cito veniam ad te, et gaudebit cor tuum. Omnis a me interim recedat lætitia, quousque veniam visurus quem desiderat anima mea. Mœrentem semper habeto amicum, quousque videbo Deum Salvatorem meum: nec mihi gaudium jam esse poterit, dum auctorem gaudii a me longe sic abire contigerit. Felix, inquam, illa anima, quæ quotidie gemit et luget, quia auctorem omnium, mundi Salvatorem Christum non videt. Ipsa profecto ridebit in die novissimo, et gaudens gaudebit in æternum cum Chri-

sto. Illa vero quæ non gemit de Christi abscessu, videat ne irrefragabiliter ploret in ejusdem Christi adventu. Illa sponsum suum non amat, quæ pro desiderio illum videndi aliquo tempore non suspirat. Non enim Christum perfecte amare convincitur, qui pro desiderio Christi suis oculis lacrymas non largitur; sed ille non poterit a Christo diutius separari, qui pro ejus amore quotidie didicit lacrymari. Cito veniet ad suos dolentes, et absterget omnem lacrymam ab oculis eorum: et jam non erit amplius neque luctus, neque clamor, sed gaudium æternum de visione Christi, qui dixit discipulis suis. *Non vos relinquam orphanos*. Et est sensus: *Non vos relinquam orphanos*; id est non ita dabitur Spiritus per me, ut ego non sim vobiscum. *Non vos relinquam orphanos*. Orphani græce, latine pupilli. Hic indicat se esse Patrem illis: Veniam ad vos post resurrectionem carnis, qui vobiscum sum semper præsentia majestatis divinæ. *Et adhuc modicum, et mundus jam non me videt; vos autem videbitis me*. Bonis tantum apparuit Christus post resurrectionem, non pravis, et perversis amatoribus mundi. Possumus dicere quod modicum tempus dicitur totum tempus nostræ mortalitatis: quo finito auferetur impius, ne videat gloriam Dei, quam videbunt justi.

621 2. Quod autem dicitur, *Ego vivo, et vos vivetis*, sic est intelligendum: Ego vivo qui sum vita, et per me vitam vos vivetis. Hoc verbo præsentem, vivo, semper usus est, quia mox erit futura resurrectio. Ad illos utitur futuro, quorum est in fine futura resurrectio. *In illa die vos cognoscetis quia ego in Patre, et Pater in me est; et vos in me, et ego in vobis*; ac si dicat: In die novissimo, quando completa fuerit vestra resurrectio, cognoscetis quomodo creditis, quia ego in Patre modo, tanquam radius in sole, unum cum ipso, et vos in me ut palmitibus in vite; et ego in vobis, ut in palmitibus vitis. Sed mundus nec nunc videt, nec tunc videbit Deum in sua majestate fulgentem. Quis est iste mundus maledictus, a quo videri non poterit Deus? Maledictus, inquam, maledictus, et ultra quam dici potest maledictus erit, qui Dominum Christum æternaliter non videbit. Mundus eum non videbit; mundus, id est mundi amator. Amatores enim mundi, mundi nomine vocantur. Nemo se seducat: quicumque diligit mundum, mihi credat, non diligit Deum; et si non diligit, unde videbit? Qui non diligit Deum cæcus est. Videre eum non potest qui non habet cor mundum, cor mite, cor mansuetum, cor charitatis dulcedine plenum. Oculorum lumen amisit, nec ipsum veri luminis auctorem videbit. Si ergo Deum videre desideras, cor tuum ab omni lepra peccati mundificare non negligas. Memento ore Veritatis fuisse prolatum: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt* (Matth. v, 8). Sed mundus non videt eum, quia non habet cor mundum.

3. Mundus dicitur pluribus modis. Dicitur mundus trina machina rerum, cœlestium, terrestrium, et infernorum; cœlum, et quidquid cœli ambitu

continetur. Dicitur mundus amor mundi, ut hic: *Adhuc modicum, et mundus me jam non videt*. Dicitur et mundus qui est ab omni sorde lotus et mundus, sicut est istud: « Mundi per abstinentiam ipsi canamus gloriam (Hymn. ad Primam). » De illo solo mundo, imo de illis solis immundis, scilicet amatoribus mundi, dicitur: *Mundus non videt Deum*. Nam *qui diligit mundum, non est charitas Patris in eo* (I Joan. ii, 15). Valde sibi adversantur ad invicem amor mundi, et amor Dei. Si amor mundi habitat, non est quo intret amor Dei. Amor Dei hominem revocat a mundo, et amor mundi hominem a Deo. Unus dejicit, alius extollit: unus suum possessorem dejicit in infernum, alius sublevat, et transmittit in cœlum. Amor mundi totum mundum querit, et nunquam satiatur; imo cum plus habet, plus capit semper habere: amor Dei unum cupit semper habere solum, illo contentus est, nil aliud jam possidere peroptat. Amor Dei nihil aliud querit nisi solum Deum. Valde nobilis est amor iste: omne pulchrum dedignatur amare, præter inviolatæ pulchritudinis florem, illum scilicet qui dicit: *Ego sum flos campi et lilium convallium* (Cantic. ii, 1). Omnia quæ sunt, quæ Christi non sunt, non solum non querit, sed etiam tanquam stercora putrida abdicat et subsannat. Cuncta spernit, cuncta despicit, omnia sibi vilescunt, quia ei solus Christus dulcescit. O felix amor, o beate amor! qui te habent, beati sunt; qui te habent, felices sunt: nimis est felix, nimis est beatus, cujus tantum est dilectio Christi. Habeamus, dilectissimi, hanc felicitatem, habeamus nostri Creatoris dilectionem. In hoc cognoscitur amator Christi, si servet præcepta Christi. Unde sequitur:

4. *Qui habet mandata mea et servat ea, ille est, qui diligit me*. Qui habet in memoria et servat in vita; qui habet faciendo, et servat perseverando: vel qui habet in sermonibus, et servat in moribus; vel habet audiendo, et servat faciendo, *ille est qui diligit me*. Multi sunt enim qui Domini mandata habent, et ea minime teneat: multi habent in libro, sed ea non tenent in animo; multi in voce, sed non in opere; multi in memoria, sed non in vita; multi in verbo, sed non in exemplo. Illi proecto non sunt de dilectoribus Christi; isti, inquam, plagis vapulantur multis: istis erit fletus et stridor dentium; ignis, sulphur, et spiritus procellarum pars pœnæ eorum cum diabolo et angelis ejus. Sed diligentibus Christum magnum erit gaudium, magnum erit tripudium, magna exultatio, magna gloriatio. Sequitur enim: *Qui diligit me, diligitur a Patre meo: et ego diligam eum, et manifestabo ei me ipsum*. Quid tibi videtur, amator Christi, cultor Dei, despector tui, de præmio amoris tui? Quid tibi mali poterit nocere, aut quid tibi boni poterit deesse, si ille te diligit qui de nihilo cuncta creavit? O nimis felix et ultra quam dici potest beatus, quem pie diligit Deus Pater, et Filius ejus cum Spiritu Christi et Dei! Quid, inquam, felixus,

quid beatius, quam ab eo diligi, qui est Dominus paradisi: qui habet potestatem vitæ et mortis, damnare et salvare; damnare quos odit, salvare quos diligit? Sicut enim salvare non potest quos odit; sic damnare non potest quos diligit. Sed, o Domine Jesu, quid facies dilectoribus tuis? dic, rogo, quid facies? Sic die, ut audiam; nam et ego sum, licet peccator, qui diligo te: quod erit præmium tuæ dilectionis, quisve fructus tui amoris? dic et lætifica animam meam de præmio. Qui te diligit ex toto corde suo, illud attendit, illud exspectat: pro eo quod tantum differtur, gemit et quandoque plorat. Quod est illud? dic ut fratres audiant et intelligant, intelligant et quærant, quærant et inveniant, inveniant et accipiant, accipiant et teneant, teneant et ament; ament quantum possunt. Quid dabis dilectoribus tuis? quid manifestabis illis? *Manifestabo eis me ipsum.* Ubi sunt qui gemunt, ubi sunt qui lugent pro dilectione regni æterni, pro absentia Christi? Gaudeant et exsultent, quia Jesus manifestabit se illis.

5. Audistis, fratres, audistis dolentes, audistis lugentes pro desiderio Christi, pro amore dilectissimi Domini, Plasmatoris, Redemptoris, Salvatoris, totius paradisi, dulcedinis, gloriæ et splendoris, gaudii et jucunditatis: audistis de præmio vestri laboris, de dono quod dabit Jesus meus, et utinam meus, dilectoribus suis. Dilectori meo, inquit, *manifestabo me ipsum.* O summum gaudium, o immensa lætitia! Quid dulcius, quid gloriosius, quid beatius quam illum videre facie ad faciem, cujus pulchritudinem sol et luna mirantur; quem sancti Angeli vident et videre desiderant semper, et nunquam de ejus visione satiantur; qui est decor cœli, dulcedo paradisi, fides viventium, spes morientium, et salus omnium Jesus Christus, Dominus noster? Nihil charius, nihil melius, quam ipse Dominus diligentibus se. Non promittit aurum, non argentum, non gemmas, non lapides pretiosos, non cœlam, non terram; sed se ipsum Creatorem omnium et Deum cunctorum. Hoc est præmium amoris, meritum tuæ dilectionis, qui Dominum Jesum super omnia diligis, dico, non voce, sed opere; non veste, sed mente; non habitu, sed affectu non in simulatione, sed in veritate: se ipsum tibi manifestabit, se ipsum tibi dabit. Vis amplius? quæris aliud? Vile est, quidquid sine ipso est. Diligis illum? Vide ergo ne aliud quæras ab eo, nisi se ipsum. Deditur contra petentem, si ipse petitionis causa principalis non fuerit: quamvis omnia bona donet, libentius donat se ipsum. Noli timere de magnitudine, de nobilitate doni. Dilige eum ex toto corde, ex tota mente, et sic poteris ad eum secure accedere, ad eum intrare, et dicere ei: Volo, Domine, ut tu mihi portio sis in terra viventium. O felix portio, o beata hæreditas! O Domine Jesu, quis mihi dabit ut in veritate dicere possim: *Dominus pars hæreditatis meæ?* (Psal. xv, 8.) Utinam tu mihi sis præmium mei laboris, mer-

ces meæ peregrinationis, et consolatio mei mœroris. O Jesu, qui es causa mei amoris, tu mihi sis causa sufficiens possidendæ tantæ possessionis.

6. Sequitur: *Dicit ei Judas, non ille Iscariotes: Domine, quid factum est, quia nobis manifestaturus es te ipsum, et non mundo?* Audito quod mundus non videbit eum, sed potius ipsi videbunt pro omnibus quæsiturus quærit Judas causam hujus discretionis. Hæc est autem causa ex Domini responsione, Dilectio; per quam solam discernitur gens sancta a non sancta: et quod causa sit dilectio, probatur in custodia sermonum, sicut dicit Dominus: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit.* In hoc enim probatur dilectio Dei scilicet in observatione et custodia mandatorum Christi, quia probatio dilectionis exhibitio est operis. Frustra enim se Deum diligere dicit, qui mandatis ejus suis operibus contradicit. Imo illum habet odio, qui ejus non obsecundat mandato. Nemo se tegat sub habitu religionis, nullus sibi palliare sanctitatem præsumat sub tegmine monastici ordinis. Ille tantum diligit Christum, qui pro suo posse ipsius satagit observare mandatum. Cum enim videris monachum ad contumeliam humilem, ad opprobria patientem, suis devotum Prioribus, in moribus mansuetum, tacitum ad loquendum, assiduum ad silentium, in claustro attente legentem, in ecclesia suis vocibus Christum cum omni devotione laudantem, si non continue, tamen quotidie lacrymantem, parcum in refectioe, ab obedientiam promptum, ubique proclivum, ubique inclinatum, ubique verecundum, ore cœlum pulsantem, semper ad Dominum corde clamantem, cultorem proximi, et contemptorem sui, cunctos diligentem, se ipsum odientem, tunc dicere poteris: Monachus iste sui Creatoris servat mandatum. O quam felix, o quam beatus est monachus talis! Profecto iste monachus sui laboris habebit præmium Dominum Jesum. Sed ille qui charitatem non habet, qui ejus non servat sermonem, jam non est ejus. Quod ergo erit præmium istius? Ignis et sulphuris amnis, mors et infernus præmium ejus. Utinam tu natus non esses, tibi talis debetur hæreditas. Igitur si præmium, quod Christus est, habere desideras, illius sermonem serva; scilicet, *Mandatum novum do vobis, ut diligatis vos invicem* (Joan. xiii, 34). Si diligis Christum, necesse est ut diligas fratrem tuum. Ergo ne incurras odium Christi, teneas illæsam charitatem fratris tui.

7. Magnum præmium sequitur inde. Quod præmium? Superius dictum est, et adhuc repetere libet. Istud præmium quando amplius ruminatur in ore, tanto magis mellest in corde: et quantæ sit dulcedinis non ignorat, qui ut illud jam habere valeat, assidue pro viribus elaborat. Præmium fraternæ dilectionis amorem Christi et Dei Patris sui ipsa Veritas ait: *Si quis sermonem meum servabit, diligit me, et Pater meus diligit eum.* Si Pater Deus te dili-

git, quid tibi boni deesse poterit? Nihil. Quidquid enim petieris impetrabis, imo ipsum Dominum largitorem omnium bonorum sine fine cum sanctis Angelis possidebis. Nonne ille est summe beatus, quem Deus Pater diligit, et Dominus Jesus Christus Filius ejus? Felix, inquam, nimis, quem Pater et Filius et Spiritus sanctus diligit Deus, O si me diligeret Deus meus, Creator meus, Redemptor meus! jam nihil amplius in hoc mundo quærerem. Mihi in hac vita solus sufficit amor Christi. Amor Christi dulcis est, et delectabilis et jucundus. Sanitatem ægris, lumen cæcis, mœstis lætitiæ, peccatoribus veniam, mortuis vitam, terrigenis cœlum, consortibus jumentorum consortia Angelorum largitur et tribuit, insuper et ipsum Dominum Angelorum et Creatorem cunctorum.

8. *Qui me diligit, ait Dominus Jesus, et Pater meus diligit eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.* Venit Deus ad hominem, dum homo venit ad Deum. Venit homo credendo, obediendo, intuendo, capiendo: Deus venit ad hominem subveniendo, illuminando, implendo: hoc enim procedit ex charitate Christi, hoc totum provenit ex amore Dei. Charitas te domum Domini facit, et Dominum domum tibi. *Deus est charitas, et qui manet in charitate, in Deo manet, et Deus in eo* (I Joan. iv, 16). Felix artifex charitas, quæ conditori suo talem domum potens est fabricare. Domus ista non constat ex cæmento et latere, nec lapide, nec ligno, nec auro, nec argento, nec lapide pretioso. Omne aurum excedit, argentum supereminet universum. In ejus comparatione lapides pretiosi vilescunt: nil est quod valeat comparari pulchritudini ejus et speciositati. Mel comparatum dulcedini ejus sic est, quasi absinthium comparatum dulcedini mellis. Omnia quæ sunt quantumlibet pulchra, quantumlibet speciosa, in ejus comparatione nec reputari debent. Domus ista est domus æterna, ante omnia sæcula, ante omnia tempora; omnia continens, universa complectens, omnia creans, universa vivificans. In hac domo cæci lumen, claudi gressum, curvi rectitudinem, infirmi sanitatem, mortui resurrectionem cuncti qui intrant accipiunt. Nullus miser in ea: in ea cuncti beati. Qui intrat in eam, intrat in **621** gaudium Domini sui, quod ipse est: et hic habebit se optime æternaliter in optimo, qui est Deus benedictus per sæcula.

9. O dilectissimi fratres, nonne hæc pretiosa domus super mel et favum dulcescit in cordibus vestris? nonne, anima christiana, Jesu Christi sponsa dilecta, tuis paranympis animabus sanctorum et spiritibus angelicis imperans flendo, et plorans rogando, dices: *Filiæ Jerusalem, nuntiæ dilecto quia ejus amore languet?* (Cant. v, 8.) Parum illum diligis, si pro ejus amore quotidie non ploras et gemis: Nam illius absentia sponsæ diligenti solet fluviis esse lacrymarum. Cum illum quærit et non invenit, vocat et non respondet, nil nisi flere eam delectat: et ut ei magis flere libeat, omne quod triste est

coacervat. Scio et certus sum quod absterget Deus omnem lacrymam ab oculis ejus, cum venerit dies nuptiarum Christi Ecclesiæ, tempore illo quo fuerint virgines introductæ in thalamum Regis æterni. Sed quomodo ab oculis tuis absterget lacrymas, si pro ejus amore non gemis et ploras? Credo quod parum illum diligis, si pro ejus amore non suspiras et plangis. Si sic es, monachus non es. Sed dicis mihi: Ego non possum flere. Ad quem ego: Ideo non ploras, quia Christum perfecte non amas. Lacrymæ ergo testes amoris sunt. Si non ploras pro amore patriæ, plange tamen pro timore gehennæ. Sed dicis: Nec hoc possum. Cui ego: Si hoc non potes, nec times mortem, nec amas vitam; et si timeres, aut parum, aut ex toto nihil. Tu autem cui servatur hæreditas in æterna vita, Deum time, et ejus mandata custodi. *Qui non diligit me, ait Dominus Jesus Filius Dei, sermones meos non servat.* Nos illum pro viribus diligamus, et illius præcepta servemus, quia inde magna sequitur merces.

10. Quod vero sequitur: *Et sermonem quem audistis, non est meus, sic est intelligendum; Sermo quem audistis, non est meus; et est ibi quædam figura quæ dicitur antiptosis, quando casus ponitur pro casu.* Rogo te, ne te moveat, ne te conturbet, qui totam spem tuam ponis in Dominum Jesum Christum, et ex toto corde diligis illum esse verum Deum cum Patre et Spiritu sancto, illud quod dicit: *Sermonem quem audistis, non est meus, sed Patris; quia ego non sum a me, sed a Patre.* Sum Deus de Deo, lumen de lumine, Filius de Patre. Unus cum illi in essentia, in majestate, in divinitate, in virtute, in potentia, in creatione rerum; non posterior eo vel prior, non major, nec minor; sed omnino illi æqualis. Alius sum in persona, non alius in natura: nam alia est persona Patris, alia Filii, alia Spiritus sancti (*Athanas. in Symbolo*). Verba quæ ego loquor vobis, Patris mei sunt: quia ipse me misit; et ego sum ab ipso, et verba mea sunt ab ipso. Vel aliter: Sermo quem audistis, non est meus, id est non est assumpti hominis, sed Dei assumptis; non est Filii hominis, sed est Filii Dei: non est meus secundum quod natus sum de Virgine, sed est meus secundum quod sum genitus a Deo Patre; non est meus in eo quod sum filius Virginis, sed est meus in eo quod sum Filius Dei Patris. Superius dixi: *Qui non diligit me, sermones meos non servat; hic autem dixit: Sermo quem audistis, non est meus.* Superius dicit: *Sermones meos; nunc autem dicit: Sermo quem audistis, non est meus.* Valde contraria sunt, Est, et, Non est; Sunt, et, Non sunt; Est meus, et, Non est meus; Sunt mei, et, Non sunt mei. Et tamen sicut Veritas loquitur, ita est. Sunt sui, in quantum Creator, non in quantum creatura; in quantum Deus, non in quantum homo. Sunt sui, quia omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil (*Joan. i, 3*). Non sunt sui, sed Patris, quia factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (*Philipp. ii, 8*).

11. Vel forte hoc dicit, ut discipuli ejus, qui nondum in illum perfecte credebant, firmiter sua praecepta tenerent, et obnoxius observarent, dum scirent illa praecepta esse Dei Patris factoris et creatoris cunctorum. Majoris enim sublimitatis, majoris excellentiae et dignitatis semper videtur pater esse quam filius: hoc dico in humanitate, non in divinitate; quia in divinitate Filius Patri est aequalis, non eo posterior, non eo minor; aequalis Patri secundum divinitatem, minor Patre secundum humanitatem (*Athanas. in symbolo*). Ut ergo illius verba charius tenerent audita discipuli **625** sui, et eorum sequaces, dixit illa esse sui Patris. Ac si diceret: Ea quae praecipio vobis, irrefragabiliter debent observari, nec in totum, nec in partem ratio ulla permittit convelli, quia non sunt mea, sed Patris mei: nam ego a Patre sum Filius; unde verba mea et opera non sunt mea, sed Patris. *Pater in me manens facit opera sua*, per me dat vobis praecepta. Homo de terra terrenus, trabea mortalitatis indutus in hac valle lacrymarum, a gaudiis paradisi expulsus, Deum loquentem non merebatur audire in hoc ærumnoso exsilio, cujus praecepta contempsit adhuc positus in paradiso; et quae via sibi remansisset redeundi ad patriam, nec miseriam excogitare valebat. Sed illius misertus Dominus suus, quaerere venit errantem, consolari dolentem, sanare infirmum, relevare dejectum, patriam restituere exsuli, et mortuo vitam sine fine mansuram. Unde venit Verbum in carnem, Deus ad hominem; et Verbum factum est caro (*Joan. 1, 14*): et Deus factus est homo, et Verbum per carnem, et Deus per hominem, ore ad os loquitur ad ipsum hominem, et secundum hominem dat homini vitae praeceptum; ut homo homini obediat, et per ipsum hominem Deum ad ipsum Deum hominem redeat, a quo scilicet Deo miser per inobedientiam recesserat. Unde Deus homo apud homines manens mortalis, mortalibus dat vitae mandatum, ut immortales per ipsum jam facti, cum illo immortaliter vivere possint beati. Et hic notandae sunt duae Domini mansiones: una in via, alia in patria; una temporalis, quando nobiscum mansit in carne, alia aeterna, in qua manebimus cum illo in anima glorificati et corpore. De prima dicit in consequentibus, *Hæc locutus sum vobis apud vos manens*, scilicet praesentia corporali. Sed venit tempus ut a vobis subtraham praesentiam carnis, et sic amodo per Spiritum locutus sum vobis. Unde recte sequitur:

12. *Paracletus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret omnia quaecunque dixerit vobis*. Docebit, inquit Dominus Jesus, quod vobis dixerit: non quod aliud Filius dicat, et aliud Spiritus doceat; quia quod Christus dicit et docet, ipsa Trinitas dicit et docet: sed quia Trinitas est, oportet singulas insinuari personas, quas nos distincte audire et inseparabiliter debemus intelligere. Cum ergo dicimus, Pater et Filius et Spiritus sanctus, non eos simul

dicimus, cum non possint esse non simul. Quod vero dicit: *Paracletus quem mittet Pater*, etc., sic est intelligendum: Ego corporali praesentia vos desero, sed non vos praesentia spiritus derelinquo. Corpus, quod de terra suscipi, ad caelestia sublevo; sed per Spiritum meum usque ad consummationem saeculi vobiscum manebo. Pater me misit, ut apparerem in carne visibilis; sed venit hora et tempus, ut solvam debita mortis, et resurgens a mortuis ascendam sessurus ad dexteram Patris, nec amodo in carne mortaliter mundus me videbit. *Paracletus autem Spiritus, quem mittet Pater in nomine meo*, abundantia suae dulcedinis vos consolabitur de absentia meae carnis, et erit vester magister, non foris verba perstrepsens, sed, intus in corde docens, *suggeret vobis omnia, et vos docebit omnia quaecunque per illum dixerit vobis*, id est inspiraverit vobis: ipse erit doctor vester, et consolatio vestra. Non poteritis dolere de absentia carnis meae, dum ipse Spiritus manebit in cordibus vestris. Veniat, obsecro, Domine Jesu, ille Spiritus tuus Deus et Dominus meus, veniat in cor meum, et sic inebriet illud tuo amore, ut nullum alium praeter te quaeram amorem, nullam aliam praeter te amem pulchritudinem, nullam praeter te valeam gustare dulcedinem, qui es favus mellis, Deus et homo: mel de Deo Patre, favus de Virgine Matre; mel in sinu Patris, favus fractus in cruce; mel impassibilis regnans cum Patre, favus in sepulcro; mel cum Patre et Spiritu sancto regnans in caelo et in omni loco, benedictus per cuncta saecula saeculorum. Amen.

626 SERMO X.

In vers. 27-31 cap. xiv, et vers. 1, 2 cap. xv Joannis.

1. Verba Domini Jesu, qui illum ex toto corde diligere novit, quam sint dulcia, sapit: nec illis jam claudere valebit aditum, qui in armario pectoris sui, Christum Dominum vitae perennis, amplexibus strictis, totius paradisi pulchritudinis continet jucunditatem et gaudium. Illa sunt pasqua vitae, reffectio animae, dulcedinis pocula, dilectorum Christi laetificancia corda, chariora diligentibus Christum super aurum et lapidem pretiosum multum, et dulciora super mel et favum: negligentibus et male viventibus, tanquam bilis, amara, odiosa, non modicum fastidiosa per omnem modum. Illis poenam aeternam, diligentibus vero Christum praeparant perpetuam gloriam, illis supplicium, istis praemium in vita beata; illis mortem, istis vitam; illis infernum, istis societatem Angelorum. Quicumque sunt illi, lugeant, doleant, aurem cordis aperiant, Verbum Dei suscipiant, et quod praecipit, faciant. In illo thesauri sapientiae et scientiae, divitiae et gloriae multae. Igitur audiant me peccatores Christi, quos audire delectat verba ejusdem Christi. Sed Rogo ut se praeparet ad lacrymas fundendum, qui verbis Christi jam praeparat auditum. Quomodo poterit jam lacrymas continere, ubi noverit jam Christum iturum ad Patrem discipulis suis toto charitatis amplexu pacem dedisse? Ait Dominus discipulis suis:

2. *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis*: **A** bus, quando non erit collectatio cum carne et sanguine; imo palma et corona de certato agone, cum viderimus eum sicuti est.

3. *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis*: **A** non quomodo mundus dat, ego do vobis. Dominus enim Jesus, ubi venit tempus, quo per mortem suam disposuerat humanum genus salvare, et animam suam dare redemptionem pro multis, relinquere mundum et ascendere ad dexteram Patris: discipulos suos quos corporali praesentia deserebat, toto charitatis affectu intra sinum amoris non mediocriter continebat; inde velut recedens ab eis, et quasi deserens illos, modis quibus poterat de absentia sua eos consolari studebat. Sed quanto magis eos consolari volebat, tanto magis illos amarissimo mœrore replebat. Tunc velut ultimum vale faciens illis, eos amplectens in eorum oscula forsitan ruit. Sed quantus ibi fuerit fluvius lacrymarum, quis aestimare valebit? Cujus cor, etiamsi saxum esset, tanta redundantia charitatis lacrymarum fontem totum non resolvisset? Ministri lacrymarum, tunc erant amor et dolor. O quantus amor! o quantus dolor! Et quia multus amor, ideo multus dolor: nam cum magno dolore relinquebant, quem cum magno amore possidebant. O quantus erat ibi amor! Nihil aliud volebant, nihil aliud quaerebant, nihil aliud desiderabant, nisi esse cum Domino, illius perfrui visione, jucundari ejus dulcissima locutione, satiari ejus melliflua conversatione. Cum hæc omnia cogitabant, et o quam cito his omnibus essent carituri ad memoriam revocabant, tunc per fluvios lacrymarum emanabant dolores amarissimi cordium.

3. Quanta erat ibi amoris suavitas, et quanta suavitatis charitas, cum discipulorum labiis imprimebantur labia Redemptoris! Tunc in veritate illi dicere poterant, *Mel et lac sub lingua tua*; et, *Favus distillans sunt labia tua* (*Cantic. iv, 11*); odor tuus omnem balsami odorem excedit, et quidquid in odoribus continetur: et vere sic erat. O quanta erat ibi odoris fragrantia, ubi erat tanta amoris abundantia! et quanta erat ibi tristitia, de tanti odoris et dulcedinis futura absentia! Quibus singulitibus existimabo discipulorum corda fuisse vexata, dum audirent: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis*? Ibi mœror erat et luctus, omnes erant una voce plangentes. *Pacem*, inquit Dominus Jesus discipulis suis, *meam do vobis, pacem relinquo vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis*. Ego iturus ad Patrem, pacem relinquo vobis: et vos perducturus ad Patrem, pacem meam do vobis. Hoc est quod propheta dicit: *Pacem super pacem*; et alibi: *Domine, dabis pacem nobis; pacem, quia in te speravimus* (*Isa. xxvi, 3, 12*). Pax est in hoc saeculo, in qua manentes hostem vincimus, invicem diligimus, et de occultis invicem non judicamus. Pax erit in futuro, cum sine hoste regnabimus, ubi alter ab altero non poterit dissentire, ubi omnia erunt nuda, **627** et aperta; et laus unicuique a Deo. In illo autem est utraque pax. Ipse est pax nostra, quia nos pacificavit Deo per sanguinem suum. Erit pax vestra in futuro, cum tradiderit regnum Deo et Patri: et erit Deus omnia in omni-

bus, quando non erit collectatio cum carne et sanguine; imo palma et corona de certato agone, cum viderimus eum sicuti est.

4. Sed forte admirabitur noster auditor, cum in hoc libello servuli Christi, ipsum invenerit Christum pacem dedisse discipulis suis. Ad quem ego peccator Christi: Quid miraris? quid turbaris? hoc non est magnum quod audis. Quid putas esse abjectius: an flexis genibus discipulorum pedes lavisse, an eos in pacis osculo suscepisse? Illis non horruit pacis osculum dare, pro quibus non timuit patibulum crucis subire. Sed forte dicis: Ego in Apostolo lego, quod Christus discipulis suis dixerit: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis*; sed non lego, quod sua sanctissima labia discipulorum impresserit labiis. Cui ergo: Si ore Veritatis constat esse prolatum, cur constare non debet esse completum? Non est periculosum sic credere; non est damnabile sic sentire: non est contra fidem. Sequitur:

5. *Non quomodo mundus dat, ego do vobis*. Qualem pacem dat mundus iste? Pacem falsam, pacem fictam, pacem sophisticam, pacem palliatam. Pax est vinculum amoris, et indissolubilis compago charitatis; sed quid amat mundus? Prorsus utique nihil. Nihil amat, nihil diligit; cuncta odit, cuncta perimit et occidit. Ab egressu propriae matris uteri, usque ad ingressum ventris omnium matris, quid habet homo miser a mundo? Famem, sitim, nuditatem, frigus crucians, cauma peturbans, scabiem cutis, dolorem capitis, chiragram in manibus, podagram in pedibus, morbum in liene, morbum in jecore: undique miseriam, intus, et extra. Foris illum interfecit gladius: et domi mors similis est (*Thren. 1, 20*). Ad ultimum morte saeva cunctos prosternit et dejicit. Ecce qualis est amor mundi. Et tamen miseri homines mundi fallaciam non attendentes, odientem diligunt, et saevo ejus gladio sponte colla submitunt. Isti miseri sunt sine consilio; sed utinam saperent et intelligerent, et his quae ventura sunt in novissimis temporibus, providerent. Profecto mundum odio haberent, nec diligerent. Dicitur etiam aliter mundus, scilicet rerum transientium amatores. Sed qualis sit pax et concordia inter illos, sapiens quisque advertere facile potest. Igitur sprete hujus mundi pace et concordia, adhuc ad pacem Domini nostri Jesu Christi redeamus, quam ejus dilectionem esse et credere, qua dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo, videtur non esse absurdum. Hæc est illa dilectio, qua Deus mundum sic dilexit ut se mundo hominem daret, ut omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam aeternam. Hanc pacem, scilicet charitatem, illis reliquit, cum animam suam pro illorum salute dedit; hoc est corpus illud sanctissimum, quod de intemerata Virgine sumptum in tam horrendo climate crucis posuit confusione contempta. Haec pacem nobis reliquit, sicut beatus Petrus apostolus assertit dicens: *Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum, ut sequamur ves-*